

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצאי ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ד

חלק ד – יוצא-לאור לש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

שנת השבעים להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוז"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, יום הבהיר דעשירי בשבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתוועדות מוצאי ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ שמות, חלק שני לש"פ וארא, חלק שלישי לש"פ בא, חלק חמישי ואחרון י"ל אי"ה לש"פ יתרו).

*

בתור הוספה בא בתחילת הקונטרס מברק לקראת יו"ד שבט ה'תשל"ד, ובסופו ארבעה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות־קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכח תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק בא, ג' שבט, ה'תשע"ד
שנת השבעים להסתלקות־הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ.י.

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2014

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

**ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
לקראת יום ההילולא (ש"ק) יו"ד שבט, ה'תשל"ד**

שבת שלום והילולא והתועדויות פעילות והמשכם ופירותיהם
טובות לשמים ולבריות בכל הימים שלאחריהם ועד שיקויים היעוד ובני
ישראל יוצאים ביד רמה בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו
וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ.

מנחם שניאורסאהן

והמשכם: הפעולה עצמה נמשכת, ו(נוסף ע"ז) **פירותיהם** — ומעלה בכאו"א. וכמובן גם
מרד"ה באתי לגני (דההילולא).
טובות לשמים ולבריות: קידושין מ, א. פיה"מ להרמב"ם ריש פאה.
ביד רמה: ראה מכילתא. זח"ג קכה, א.
וירד .. ארץ: תהלים עב, ח.

ובני .. רמה: בשלח יד, ח.
תהלים עב, ח: ולהעיר, שע"פ המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (ראה
סה"מ י"א ניסן בתחלתו. וש"נ) — בי"א ניסן תשל"ג הותחל אמירת מזמור זה (עד י"א ניסן
שנה זו — תשל"ד).

כז. דובר לעיל (ס"ג), וגם במשך השבועות שלפנ"ז, אודות הצורך להגביר אור בעולם.

ובפרט כשרואים שהחושך נעשה גדול יותר הן בגשמיות והן ברוחניות, הרי בודאי שהכוונה בזה היא לעורר יהודי שיוסיף באור אמיתי כמ"פ ככה — כי, אם יוסיף רק לפי ערך מה שניתוסף בצד שכנגד, אין כאן ענין של ריוח, והרי מכל ענין צריך להיות ריוח, ובלשון חז"ל¹⁹⁸: "זבון וזבין תגרא איקרי" (בתמי), והיינו, שסדר ה"מסחר" של ירידת הנשמה למטה אינו יכול להיות באופן של "זבון וזבין" בלבד, אלא בהכרח שיהי' ענין של ריוח, ולכן, כאשר נודע לו שניתוסף בלעו"ז, צריך להוסיף בצד הקדושה והטוב והאור לא רק כדי לבטל את ההוספה שבלעו"ז, אלא באופן שישאר ריוח בצד הקדושה.

ועל זה דובר בארוכה¹⁹⁹, שדבר נכון ביותר שבכל בית יהודי תהי' קופת צדקה, סידור ותהלים, כדלקמן.

כח. ובהקדמה:

נמצאים אנו בזמן שצריכים להתעסק עם כאלו שכאשר מראים להם ענין של קדושה, יכול להיות שזוהי הפעם הראשונה בחייהם שרואים זאת, כי, לסיבת היותו "תינוק שנשבה בין העכו"ם", הנה עד עכשיו לא היתה לו הזדמנות לראות דבר שבקדושה, ועאכו"כ (אפילו אם ראה) לדעת שזהו דבר שבקדושה, ולדעת את היוקר שבדבר.

והנה, אע"פ שבענין של "נר מצוה" ישנם תרי"ג נרות, ובמילא מובן שגם ב"תורה אור"²⁰⁰ (שממנה בא "נר מצוה", שהרי "גדול לימוד שמביא לידי מעשה"²⁰⁰) ישנם תרי"ג חלקים, בהתאם לתרי"ג המצוות — הרי סדר הכיבוש הוא באופן ש"מעט מעט אגרשנו"²⁰¹.

אלא שצריכים לדעת מלכתחילה שישנם תרי"ג מצוות, ואסור לוותר אפילו על אחת מהן, כיון שבזה תלויים כל תרי"ג המצוות,

ובלשון הרמב"ם בתור פס"ד²⁰²: "האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה וכן הכופר בפירושה והוא תורה שבעל פה כו", כיון שכל התורה היא "תורה אחת", ולכן כאשר פוגעים בפרט אחד, אין זה

(201) משפטים כג, ל.
(202) ה'ל' תשובה פ"ג ה"ח.

(198) ב"מ מ, ב (ובפרש"י). וש"נ.
(199)
(200) קידושין מ, ב. וש"נ.

רק פרט שמלבדו ישנם עוד כמה פרטים, אלא כל פרט הוא "כלל" של הכלל כולו,

ובלשון תורת הבעש"ט (הנ"ל סי"ד), "העצם כשאתה תופס במקצתו (או כלשון הב': "בחלקו") אתה תופס בכולו", והיינו, שפתגם התורה עצמו אומר שזהו ענין שנקרא "מקצת" (או "חלק"), אבל להיותו "מקצת" (או "חלק") מן העצם, הנה על ידו ישנו כל העצם, ככל פרטי הביאור בזה ע"פ חקירה, חסידות וקבלה, ועד להפס"ד להלכה בפועל, שכאשר אינו רוצה לקבל חלק אחד מתורה ומצוותי', תושב"כ או תושבע"פ, וגם אם יקיים זאת במעשה בפועל, אינו מודה שזוהי תורה מן השמים, הרי זה ענין שנוגע לכל התורה ומצוותי' (תופס בכולו"), שלא שייך בה שינויים, ולאמיתתו של דבר לא שייך בה גם ענין של התחלקות.

אבל אעפ"כ, ביחד עם ההודעה שישנם תרי"ג מצוות מן התורה, ושבע מצוות מדרבנן, ו"לא תוסיפו גו' ולא תגרעו"²⁰³ וכו', הנה בנוגע למעשה בפועל יש לכל זמן ("כל יומא ויומא עביד עבדיתי"²⁰⁴) מצוה מיוחדת שבה צ"ל "זהיר טפיי" (כלשון הגמרא במסכת שבת²⁰⁵).

כט. ולכן באה ההצעה האמורה:

להשתדל בכל אופן האפשרי שבכל בית יהודי תהי' קופת צדקה, שאז, אפילו מי שאין לו ידיעה מהי יהדות ומה הם תורה ומצוותי', הנה כשיראה בעיניו בשר שלו שישנו איזה דבר חדש בביתו ובחדרו, שנתקל ופוגש בו בעברו שם לאיזה צורך שיהי' ("בלכתך .. ובשכבך ובקומך"²⁰⁶ ו"בבואך .. בצאתך"²⁰⁷), וישאל מהו ענין זה — אזי יודע לו אודות ענין הצדקה, וזו תהי' התחלה לענין ד"מצוה גוררת מצוה"¹⁹.

ומה גם שרואים בזמננו זה ובפרט במדינה זו²⁰⁸ שבנוגע למצות הצדקה כל בני" ערים אפילו בנוגע לפועל, והיינו, שנוסף לכך ש"אני ישנה — בגלותא, ולכי ער — לתורה ולמצוותי"²⁰⁹, שענין זה יכול להשאר רק בלב, הנה בנוגע למצות הצדקה נענים ("רופן זיך אָפּ") בני" במעשה בפועל.

207) לשון הכתוב — תבוא כח, ו.

208) ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 176. וש"נ.

209) זח"ג צה, א. וראה שהש"ר פ"ה, ב

(א). יל"ש שה"ש רמז תקפח. ועוד.

203) ואתחנן ד, ב.

204) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש

ע"ב.

205) קיח, ב.

206) לשון הכתוב — ואתחנן ו, ז.

אלא שצריך לדעת שזוהי מצוה מן התורה; נתינת הצדקה אינה בגלל שיש לו לב רך וחלש שאינו יכול לסבול כו', אלא בגלל שעייז מקיים ציווי הקב"ה! — הן אמת שמצד מקבל הצדקה אין נפק"מ לכאורה אם זה "לשמה" או "שלא לשמה"¹⁶³, אבל מצד נותן הצדקה (מקיים המצוה) הרי זה חילוק גדול ביותר, שצריך לדעת שזהו ענין שנקבע למצות הקב"ה.

וזוהי מעלת קופת הצדקה שנמצאת בבית — שהיא מזכירה לו אודות מצות הצדקה בכל פעם שעובר דרכה, ואפילו ביום השבת ויום-טוב שבפועל ממש אסור לשלשל לתוכה ממון, מזכירה לו קופת הצדקה שעוד מעט יהי' מוצאי-שבט, מוצאי יום-טוב, ואז יוכל לקיים מצות הצדקה בפועל.

זאת ועוד:

צדקה — היא ענין שתופס את העשי' שבאדם, אשר, "המעשה הוא העיקר"¹⁴⁸, אבל יש צורך גם בענין שיתפוס את הרגש שבלב. ולכן הציעו דבר נוסף — שבכל בית ובית מישראל, יהי' מונח (במקום גלוי שפוגשים בו תמיד) גם סידור, שקשור עם תפלה, ברכות ותהילות ותשבחות, וכשיראה שמונח על שולחנו (או על שולחן אביו ואמו אחיו ואחותו) ענין חדש ושאל מה הוא, תהי' זו ההתחלה ל"עבודה שבלב זו תפלה".

וכיון שהמובחר שבאדם הוא הראש, מקום השכל — יש צורך שיהי' בבית גם ענין של תורה. ולכל לראש — ספר תהלים,

וכפי שרואים גם בפועל, ובפרט בתקופה הכי אחרונה, שיש התעוררות לאמירת תהלים, ואפילו אלו שרוצים להשלות ולרמות את עצמם ולטעון שאינם "דתיים" וכו', הנה כשמדובר אודות מזמור של "נעים זמירות ישראל"²¹⁰, רצונם לעיין בו ולחזור ולקרותו, ולאח"ז מתחילים לחיות זאת! ...

שזהו ענין של תהילות ותשבחות, ויש בו גם ענין של תורה²¹¹, כדאיא במדרש תהלים²¹² על הפסוק²¹³ "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי פניך הוי' צורי וגואלי", שדוד המלך התפלל וביקש (והקב"ה קיבל את

(210) שמואל"ב כג, א. וראה שהש"ר (בתחלתה). פ"ד, ד (בתחלתה).

(211) ראה גם תו"מ חנ"א ע' 346. וש"נ. (212) בתחלתו. יל"ש שם רמז תריג. תרעה. (213) תהלים יט, טו.

בקשתו) שאמירת תהילות ותשבחות של תהלים תהי' נחשבת "כנגעים ואהלות",

ועאכו"כ שספר תהלים הוא אחד מכ"ד ספרי קודש שמהם מורכב התנ"ך, החלק שבכתב של התורה.

ל. וע"פ האמור לעיל שדבר עיקרי בשליחות הנשמה הוא לפעול בעולם, יש צורך בענין נוסף — שגם מחוץ לבית יהי' ניכר שזהו בית של יהודי (ועד — כמדובר²¹⁴ בנוגע להחידוש דנרות חנוכה — שאפילו גוי מכיר שזהו חלק בעולם ששייך ליהודי).

וענין זה נפעל ע"י מצוה מזוזה:

מקום המזוזה הוא (בדוגמת נרות חנוכה²¹⁵) — על פתח הבית או על פתח החצר, או גם על פתח שער העיר (כפי שהי' נהוג פעם שמסכיב לעיר היתה חומה עם שערים ודלתות), וענין המזוזה הוא — עדות לכל באי הבית ולכל יוצאי הבית (ב"צאתך" וב"בואך"²¹⁶), אפילו אינם-יהודים, שכל הבית וכל מה שנמצא בתוך הבית, חדור בתוכן פרשיות המזוזה, החל מ"שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"²¹⁷, ועד להסיוסם בהיעוד של הגאולה האמיתית והשלימה — "ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע הוי' לאבותיכם גוי' כימי השמים על הארץ"²¹⁸, באופן נצחי.

ועי"ז נעשית גם שמירת הבית ע"י הקב"ה:

אע"פ שהרמב"ם שולל הנהגת "אלו הטפשים .. שעשו מצוה גדולה .. כאילו הוא קמיע של הניית עצמן וכו'"²¹⁹ — הרי איתא בכמה ספרים בנוגע לשם "ש-ד-י" שנכתב על המזוזה מבחוץ, שזהו ראשי-תיבות "שומר דלתות ישראל"²²⁰.

וכמובן גם מהסיפור²²¹ שרבינו הקדוש נתן לקיסר מזוזה בתור מתנה, וכאשר הקיסר לא הי' מרוצה, כיון שזהו דבר ששוה פרוטות אחדות בלבד, בה בשעה שהקיסר נתן מתנה גדולה, הסביר לו רבינו הקדוש את החילוק שביניהם, שמתנתו של הקיסר צריכה שומרים, ואילו

219) הלי' מזוזה פ"ה ה"ד. וראה גם תו"מ

ח"ג ס"ע 67 ואילך. וש"נ.

220) ראה לקו"ש ח"ט ע' 123 הערה 22.

וש"נ.

221) ירושלמי פאה פ"א ה"א. הובא

בב"ר ספלה.

(214

(215) שבת כא, ב.

(216) תהלים קכא, ד.

(217) ואתחנן ו, ד.

(218) עקב יא, כא.

ענינה של המזווה הוא, שהקב"ה שומר את האדם יחד עם ביתו ועם כל מה שנמצא בבית — ע"ד מ"ש²²² "יברכך הוי' וישמרך", "יברכך, שיתברכו נכסיך, וישמרך, שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממוןך, שהנותן מתנה לעבדו אינו יכול לשמרו כו', אבל הקב"ה הוא הנותן הוא השומר" (ככל פרטי הענינים שבשמירה זו, כולל גם שהממון אינו בשביל לשלם לרופא, רח"ל, שהרי מוטב שלא הי' לו ממון, ולא הי' זקוק מלכתחילה לרופא).

וזהו ענין מצות מזווה — "שומר דלתות ישראל", שהקב"ה שומר את הבית היהודי וכל מה שבתוכו מן המזיקים שבחוץ, וגם מה"אל זר אשר בקרבך"⁹⁷, שיוכל בקלות יותר לנצח במלחמת היצר גם בנוגע לענינים שנמצאים בתוך הבית.

לא. והנקודה בנוגע לפועל — שיש להשתדל שבכל בית יהודי, וגם בכל פתחי החדרים שבתוך הבית, תהי' קבועה מזווה כשרה.

וכיון שענין זה קשור עם תוספת הוצאות, שהרי יש צורך בבדיקת המזוזות שתהיינה כשרות וכו' — הנה ע"פ המדובר כמ"פ²²³ (בנוגע למבצע חנוכה, וקודם לזה מבצע תפילין) ישנם יהודים שכבר התנדבו להשתתף בהוצאות הקשורות עם ההשתדלות שתהיינה מזוזות כשרות על כל הדלתות של כל בית יהודי.

אלו שרוצים לשלם ולקנות את המזוזות (ולא ב"חנם"²²⁴) — מה טוב; ואלו שמאיזו סיבה שתהי' אינם אווזים עדיין בזה — אין זה צריך להיות עיכוב ח"ו, ולכן יעניקו להם את המזוזות במתנה גמורה, או שגם הם ישתתפו בזה ע"ז שיקחו מהם עכ"פ פרוטה אחת (כפי שמצינו השתתפות בפרוטה בנוגע לנרות חנוכה²²⁵).

ובכל אופן התכלית היא — להבטיח שבכל חדר של כל בית יהודי תהי' מזווה כשרה, שתעיד לכל באי הבית ולכל יוצאי הבית, ואפילו אינם-יהודים, שזהו בית שמשמר ע"י מלך מלכי המלכים הקב"ה.

וע"ד המדובר²¹⁴ בנוגע ל"מבצע חנוכה", שבנרות חנוכה יש סגולה מיוחדת שאפילו גוי רואה שנעשה שינוי בעולמו ע"ז שיהודי הדליק נר "על פתח ביתו מבחוץ"²¹⁵ — הנה ע"ז רואים בפועל שדוקא מצות

(222) נשא ו, כד ובפרש"י (ומסיים: (224) ראה זח"ב קכח, א. (225) שבת כג, א. טושו"ע אור"ח בארוכה לקו"ש חל"ג ע' 52 ואילך. רסתרע"ז.

מזוזה נתפרסמה אפילו בין עמי הארץ, ועד שיש כו"כ אינס־יהודים שנושאים עמהם מזוזה בתור קמיע וכו'.

ועאכו"כ כשהמזוזה תהי' קבועה כדינה על פתח הבית ועל פתח החדר — בודאי תפעל פעולתה לשמור את הבית מבפנים, וגם להגן מפני הרוחות (שלע"ע הם בלתי־רצויות) המנשבות ברשות־הרבים, שלא תהי' להם שליטה ח"ו בבית, ויהי' בית כשר לכל פרטיו.

ועי"ז מעמידים בתים בישראל באופן שסוכ"ס יקויים "ויעש להם בתים"²²⁶, "בתי כהונה .. ומלכות"²²⁷ — שיבוא מלך המשיח (מ"בתי מלכות" של שבט יהודה ודוד מלך ישראל), ויבנה ביהמ"ק במקומו שבו יעסקו "כהנים (מ"בתי כהונה)" בעבודתן ולוים בדוכנן וישראל במעמדן¹⁸⁸, ובקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

* * *

לב. ע"ד האמור לעיל שע"י קביעת מזוזה על החדר והבית, ועד לשער העיר ושער המדינה, נעשית עדות ושמירה על כל האנשים והענינים שנמצאים במדינה או בעיר, בבית ובחדר — יש ענין דוגמתו שנשתלשל ממנו בנוגע לקנינים גשמיים, כדלקמן.

ובהקדם המאמר²²⁸ "אסתכל באורייתא וברא עלמא", וכמ"ש בב"ר בתחילתו: "התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה .. מלך בשר ודם בונה פלטין .. דיפתראות ופינקסאות (כפי שנקרא: "בלוי־פרינט") יש לו .. כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם"; "אסתכל באורייתא" שכתוב "ויאמר אלקים יהי אור" — אזי "ויאמר אלקים יהי אור", "ויהי אור"²²⁹, ועד"ז בנוגע לשמים וארץ וכל צבאם.

ומובן, שבפנימיות הענינים, "ארץ" שנאמר בתורה, לא קאי על ארץ חומרית, ואפילו לא ארץ גשמית, אלא בלשון השל"ה הידוע²³⁰: "התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים".

וזהו גם הביאור במ"ש הרמב"ם²³¹ "מהו זה שכתוב בתורה .. יד ה' עיני ה' כו'", "הרי מפורש בתורה ובנביאים שאין הקב"ה גוף וגו'", "אלא .. הכל משל" — כי התורה מדברת "בעליונים", ואמיתית ענין ה"יד" למעלה הו"ע ספירת החסד (יד ימין), ו"עיני ה'" — ספירת

סע"א.

(226) שמות א, כא.

(230) ראה יג, ב ואילך. קסא, א ואילך.

(227) פרש"י עה"פ.

וראה גם לקו"ש חכ"ג ס"ע 37 ואילך. וש"נ.

(228) זח"ב קסא, ריש ע"ב.

(231) הלי' יסוה"ת פ"א ה"ח"ט.

(229) בראשית א, ה. וראה זהר שם,

החכמה (ענין הראי') וכיו"ב; ורק כאשר התורה ניתנה למטה, אזי נשתלשלה למטה יד גשמית שבה מלובש כח האדם בענין החסד (או ביד שמאל — היפך החסד).

ולכן: בנוגע לאדם, שהלימוד שלו הוא מן המאוחר אל הקודם, מן הקל אל הכבד — ידיעתו "בעליונים" היא מידיעת הענין כפי שהוא "בתחתונים", כפי שבא לידי ביטוי בצורה גשמית בענין גשמי.

אבל התורה שניתנה מלמעלה למטה — "מדברת בעליונים", כך, ש"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"²³², קאי על שמים וארץ רוחניים, ולאח"ז, כשירדה התורה למטה, נעשית גם בריאת שמים וארץ וכל צבאם הגשמיים.

לג. ובנוגע לעניננו:

יש ענינים שעל ידם נעשה יהודי בעה"ב ברוחניות על כל הנמצא בביתו — בעה"ב באופן ש"כל מה שקנה עבד קנה רבו"²³³, וכפי שמדייק הרשב"א²³⁴, שאין זה באופן שתחילה קונה העבד, ואח"כ "קנה רבו", אלא כיון שהעבד אינו מציאות לעצמו, אזי מלכתחילה קונה רבו — כמו עי"ז שקובע על פתח ביתו וחדרו (שדרכו יוצא ונכנס) מזוזה, שבה נאמר "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד"²¹⁷ ועד להסיום "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"²³⁵, שע"ז נעשה הקב"ה בעל-הבית, והוא, בתור "עבד מלך" נעשה גם "מלך"²³⁶.

ומזה משתלשל גם בנוגע לקנינים גשמיים — שקניית הבית היא ע"י מסירת המפתח²³⁷:

כאשר רוצים לקנות בית, יש דרך פשוטה — לקנות כל חלק מהבית בפני עצמו, ועי"ז שיקנה את כל הפרטים, אזי בדרך ממילא יהי הבית כולו שלו.

אבל לא זו הדרך; הן אמת שבית נבנה מפרטים, אבל התכלית של הבית — שיהי דבר חדש, היינו, לא רק צירוף של עצים ועפר ואבנים, שהם הענינים העיקריים שבבית (כפי שמצינו נפק"מ לגבי כמה דינים²³⁸), אלא שלאח"ז תהי' מציאות חדשה שנקראת בשם "בית"; ולכן יש גם קנין מיוחד שעל ידו קונים (לא רק את העצים בפ"ע, העפר בפ"ע

(236) ספרי ופרש"י דברים א, ז. ועוד.

וראה שבועות מז, ב.

(237) ראה גם תו"מ חמ"ח ע' 171. וש"נ.

(238) ראה נגעים פי"ב מ"ב.

(232) בראשית שם, א.

(233) פסחים פח, ב. קידושין כג, ב.

(234) קידושין שם.

(235) ואתחנן ו, ט.

והאבנים בפ"ע, אלא) את כל הבית, ובדרך ממילא נקנים כל הפרטים שבו כפי שהם בתור פרטים, שאין זה מגיע להעילוי שנעשה עי"ז שיש מציאות חדשה של "בית".

וא' מאופני הקנינים בזה — שכאשר מסר את המפתח (של הבית) הרי הוא קונה את כל הבית (ככל הפרטים והגדרים שבדבר)²³⁹, ומזה נשתלשל דרך הקני' ע"י נתינת המפתח אפילו אצל אומות העולם.

לד. והפירוש הפשוט בדבר:

ענינו של מפתח — שעל ידו פותחים את הדלת ונועלים אותה, שע"ז מבטיחים את שני הענינים שהם התכלית של הבית — שיהיו בתוכו הענינים שצריכים להיות בבית, ולא יכנסו בו ענינים שאינם רצויים בבית.

אבל אין ענינו של מפתח לעשות מהבית דבר בפני עצמו, "עולם" בפ"ע שאין לו שייכות אל הסביבה — שאז אין צורך ב"דלת" שנפתחת ונסגרת — שהרי לא זו היא תכלית הבית, ובאופן כזה לא שייכת מצות מזוזה, שכן, דלת שהיא סגורה תמיד ולעולם לא יפתחו אותה, אינה חייבת במזוזה, ורק כשיש דלת שפותחים וסוגרים אותה, אזי ישנה מצות מזוזה.

והענין בזה:

בית — הוא חלק מהסביבה, אלא שצריך להיות חילוק בין ה"בית" ומה שחוץ לבית, אע"פ שיש להם שייכות זל"ז, ולכן צריכה להיות אפשרות לצאת מהבית אל מחוץ לבית, ולהכנס מחוץ לבית אל תוך הבית.

וענין זה נעשה ע"פ הכרעת הדעת, שנקרא בלשון הקבלה והחסידות: "מפתחא דכליל שית"²⁴⁰, והיינו, שעל "פתח" הלב יכול להיות דבר טוב או דבר הפכי ש"לפתח .. רובץ"²⁴¹, ולכן צ"ל ענין הדעת, שהוא "מפתחא דכליל שית", כללות המדות שבלב, שהו"ע ההבנה וההשגה באופן ש"יתקע מחשבתו בחוזק"²⁴², כדי לידע היכן צריך לנצל את מדת האהבה והחסד והיכן צריך לנצל את המדה ההפכית, כך, שהדעת הוא ה"מפתח" לסגור או לפתוח את פתח הלב, בהתאם להבנה והשגה.

241) ע"פ לשון הכתוב — בראשית ד, ז.

242) תניא ספ"ג.

239) ראה רמ"א חו"מ סוסר"א, ובנ"כ

שם. שו"ע אדה"ז סתמ"ח סי"א.

240) זח"ב קעז, רע"א.

ובשביל זה יש צורך ב"מפתח" — שמורה שיש ב' מצבים: לפעמים צריך להיות פתוח, ולפעמים צריך להיות סגור (שהרי אם הפתח נשאר תמיד פתוח או סגור, אזי אין צורך ב"מפתח"), ויש צורך שמישהו יכריע בדבר, ויקבע את ניהול הבית (או הדבר שעבורו נועד המפתח) באופן הראוי.

וזהו תוכן הענין של נתינת המפתח — שנותנים לו את השליטה על ההכרעה כיצד לנצל את הדבר שעבורו נועד המפתח, באופן שימלא את תפקידו ושליחותו שזוהי תכלית בריאתו — הן בנוגע לעצמו והן בנוגע למה שמסביבו, שצריכה להיות שייכות ביניהם, אבל שייכות כזו שבצירוף שניהם יהי' הענין ד"סור מרע ועשה טוב"³⁸: "סור מרע" — ע"י הסגירה באמצעות המפתח, ו"עשה טוב" — ע"י הפתיחה באמצעות המפתח כדי להכניס את כל הטוב האפשרי.

וכיון שע"י המפתח ממלא הבית (או הדבר שעבורו משמש המפתח) את תפקידו, הרי מובן הטעם לכך שאפילו ה"עולם" אומרים שמי שבידו נמצא ה"מפתח" אליו שייך הדבר שעבורו נועד המפתח; ועאכ"כ מי שבידו להחליט למי ליתן המפתח וכו' — הרי זה סימן שהוא זה שנבחר בהשגחה פרטית להיות הקובע איזה ענינים צריך להכניס להמקום שעבורו משמש המפתח, ואיזה ענינים אין להכניס לשם. ואז, בשעה שממלא תפקידו כדבעי, אזי זכות הרבים מסייעתו שתהי' לו הצלחה, והיינו, שעד כמה שמכילה ההבנה וההשגה שלו, נותנים לו כמ"פ ככה מלמעלה לפעול בענינים השייכים למפתח, מתוך שמחה וטוב לבב, ועד להתכלית האמיתית — שתהי' שם דירה לו ית' בתחתונים.

לה. וענין זה מהוה גם הוראה בלימוד התורה:

לימוד התורה יכול להיות באופן שהתורה היא דבר אחד והוא דבר שני; הוא לומד אמנם תורה, ולומד בהתמדה ושקידה, אבל לאחרי שהולך מן הספר, אזי לא ניכר, רח"ל, שלמד תורה.

וכאשר שואלים אותו: היתכן?! — אומר, שישנם שני דברים בפני עצמם: הלימוד קשור עם ההבנה וההשגה כמוח שבראש, ואילו הנהגתו קשורה עם הרגש הלב (ש"פליג לכל שייפין"²⁴³), תאווה, רצון וחשק שלו, והרי הם שני "עולמות" בפני עצמם, שיש ביניהם "מיצר הגרון"²⁴⁴.

(243) ראה זהר ח"ב קנג, א. ח"ג קסא, (244) ראה תו"א וראו נח, ב. ובכ"מ.
ריש ע"ב. רכא, ב. רלב, א.

ועל זה אומרים לו, שישנו ענין הדעת, שזוהי המדריגה שמחברת את השכל שבמוח עם הרגש שבלב, ואדרבה: דעת הוא "מפתחא דכליל שית", לפעול שלימודו בתורה יהי' באופן ש"גדול לימוד (והא ראיה) שמביא לידי מעשה"²⁰⁰, במעשה בפועל, והיינו, שעם כל רגע שלומד עוד ענין בתורה, עוד פתגם ("א וואָרט") בתורה, נעשה אצלו עלי' ושינוי לא רק בשכל המוח שבראש, אלא באופן שיורד ונמשך בהרגש שבלב, ועד שיורד ונמשך במעשה ידיו וגם ברגליו, שירוצו לדבר מצוה.

ואז לימוד התורה שלו הוא בשלימות, להיותו אדם השלם — שהרגלים והידים הלב והמוח הולכים כולם ביחד.

וכך ממשיך שלימות בעולם מ"תורה שלימה שלנו", כי, כאשר חייו הפרטיים ופעולתו בעסקנות ציבורית מתנהלים ע"פ "תורה שלימה שלנו", "נר מצוה ותורה אור"²², אזי ממנו יראו וכן יעשו רבים, לעשות מכל העולם דירה לו ית', בשמחה ובטוב לבב.

* * *

לו. בהמשך להמדובר לעיל בנוגע לכל בית יהודי, שצריך להשתדל שיהיו בו תהלים וחומש, סידור וקופת צדקה, וגם מזווה, שפועלת את השמירה של הקב"ה על כל הבית, ובב' האופנים ד"צאתך ובוואך"²¹⁶, מה להכניס הביתה ומה לא וכו', הנה נוסף על הענינים הקשורים עם מבנה הבית וכללות ענין הבית כפי שהוא בגשמיות, ישנו גם ענין הבית כפי שהוא בפנימיות וברוחניות הענינים — ענין המשפחה, ובלשון הכתוב²⁴⁵: "איש וביתו באו", שהפירוש ד"ביתו" הוא (לא בית כפשוטו מעצים ואבנים ועפר, אלא) משפחתו, וכנ"ל (סל"א) בפירוש "ויבנו להם בתים", "בתי כהונה ומלכות".

וכמדובר פעם בארוכה²⁴⁶, שא' הענינים שבהם תלוי קיום של עם ככלל ועם בנ"י ישראל במיוחד — שלדאבוננו הוזנח לגמרי — הרי זה קיום המשפחה.

אפילו אלו שמשתדלים באמת להתנהג ע"פ דרך התורה והמצוה, הן בנוגע ללימוד התורה, לקבוע שיעורים בתורה, והן בנוגע לקיום המצוות, לקיימם בהידור, וגם אלו שלא רוצים לוותר ח"ו אפילו על יהודי שנמצא בריחוק הכי גדול ברוחניות, ומשתדלים עד כדי מס"נ להתעסק גם עמו — חסר אצלם (עכ"פ במדה חשובה, ועאכו"כ שאין זה במדה

הצריכה להיות) בענין החזקת המשפחה בישראל, והיינו, שאפילו כאשר האב והאם והילדים הולכים כולם בדרך אחת, בדרך התורה והמצוה — אין זה באופן שההליכה בדרך התורה והמצוה היא גם בתור משפחה.

לז. והענין בזה:

מצינו בנוגע למנין בני, שנוסף על הזכרת המספר של כל בני: "שש מאות אלף ושלשת אלפים ושלש מאות וחמישים"²⁴⁷, מדגישה התורה, וחוזרת זאת בכל שבט בפני עצמו, שאופן המנין הי' "למשפחותם לבית אבותם"²⁴⁸, היינו, שמנו אותם בתור משפחה.

וביותר מודגש ענין זה ע"פ תורת הסוד — כמבואר בקבלה ובחסידות בארוכה²⁴⁹, בנוגע למצות פרי' ורבי' שצ"ל לכל-הפחות בן ובת²⁵⁰, שהרמז על זה הוא שבשם הוי' יש י"ה ו"ה: י"ה — נקראים בקבלה בשם "אבא ואמא", כי, יו"ד קאי על ספירת החכמה שנקראת "אבא", להיותה בדוגמת האב, וה"א קאי על ספירת הבינה שנקראת "אמא", להיותה בדוגמת האם; ואותיות ו"ה שבשם הוי' — ז"א ומלכות — נקראים בן ובת. וכמבואר בתניא²⁵¹, ששכל האדם (חכמה ובינה, שהם אב ואם) פועל הולדת המדות — אהבה שבאדם, מדת החסד והקירוב, שהיא בדוגמת "בן", או המדה ההפכית, מדת הצמצום והריחוק, שהיא בדוגמת "בת" (כמארז"ל²⁵² "אשה צרה עיני' באורחים"). וכאשר ישנם "אב ואם" ו"בן ובת" — אזי ישנו שם הוי' בשלימותו.

ועד כדי כך מודגשת קדושת שם הוי' בשלימותו דוקא — כמ"ש בסיום וחותרם פרשת בשלח: "כי יד על כס י"ה", שצ"ל "השם שלם והכסא שלם"²⁵³, ובגלל זה ישנו הציווי ד'מלחמה להוי' בעמלק מדור דור".

ומזה מובן גם הדגשת חשיבות ענין המשפחה בתור מציאות חדשה — כמו שם הוי', כביכול, שאינו ד' אותיות בפני עצמן שנכתבות ביחד, אלא שנעשית מציאות חדשה של שם העצם, שם המפורש וכו'²⁵⁴.

(252) ב"מ פז, א.

(253) פרש"י עה"פ.

(254) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם

הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב. הלי' ע"ז פ"ב ה"ז

ובכס"מ שם. מו"נ ח"א פס"א ואילך. פרדס

שי"ט בתחלתו. עיקרים מ"ב פכ"ח.

(247) במדבר א, מו.

(248) שם, ב ואילך.

(249) ראה תו"מ חל"ד ע' 167 הערה 192.

וש"נ.

(250) יבמות סא, ב (במשנה). רמב"ם הלי'

אישות פט"ו ה"ד. טושו"ע אה"ע ס"א ס"ה.

(251) פ"ג.

לח. וע"פ דין, הראי' הכי גדולה היא ממעשה בפועל — "מעשה רב"²⁵⁵ — שרואים בפועל את היפך הבנין, רח"ל, שנעשה מזה שהבנים והבנות והאב והאם הם ארבע עולמות בפני עצמם.

ובהקדמה:

גם אצל אלו שהולכים בדרך התורה והמצוה, הרי יכול להיות שהאב מתפלל בבית-כנסת אחד, האם מתפללת בבית-כנסת שני, והבן והבת מתפללים בבית-כנסת שונים. ועד"ז בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות. ואע"פ שלכאורה לומדים כולם תורת ה' ומקיימים מצוות ה' — הרי אינו בדומה דבר שנעשה בצירוף כולם יחד בתור משפחה בישראל, לגבי דבר שעושה כל אחד בפני עצמו.

ואם הדברים אמורים אפילו בנוגע לאלו שאצלם הן האב הן האם הן הבן והן הבת הולכים כולם בדרך הישר, דרך התורה והמצוה, אלא שחסרה אצלם האחדות בתור מציאות של משפחה — עאכו"כ כשרואים בפועל שהחילוק אינו רק בנוגע לשיעורים בתורה (שהאב יש לו קביעות עתים בתורה בתור בעל-עסק, והבן יש לו קביעות עתים בתורה בתור בחור-ישיבה שלומד כל היום כולו), או באיזו מצוה "הוי זהיר טפיו"²⁰⁵, אלא החילוק הוא גם בנוגע לכל הגישה לתורה ומצוותי', שטוענים שזהו דור בפני עצמו, שיש לו הנהגה בפ"ע ודרישה בפ"ע, ובמילא דרוש גם פתרון אחר.

וכמדובר פעם (בקיצור עכ"פ), שראינו בדור שלפנ"ז שהנוער הלך לאבדון רח"ל ביחס ליהדות ואפילו ביחס לטוב וקדושה, כיון שהיו במעמד ומצב ש"נבוכים הם בארץ"²⁵⁶, והולכים ותועים, מבלי לדעת אפילו מה הם מחפשים!...

והסיבה לכך — בגלל שהניחו להם ללכת לבד, ולכן התחילו לתעות לבד! האב והאם היו עסוקים, זה בעניני פרנסה וזו בעסקנות ציבורית, ובמילא הוצרכו הבן והבת לבד למשש באפילה של הגלות ("טאפן אַ וואַנט, און אַ וואַנט פון גלות") ששורר בו חושך כפול ומכופל. ולכן צריך להבטיח את קיום הנוער של דור זה, וגם לא להתיימש ח"ו אפילו מא' מהנוער של הדור שלפנ"ז, שגם ביחס אליהם "אין לך דבר שעומד בפני התשובה"²⁵⁷ — "תשובה" כפשוטה, להשיב אותם

255) שבת כא, א. וש"נ.

יד, ג.

256) לשון הכתוב — פרשתנו (בשלח) 257) רמב"ם הל' תשובה ספ"ג.

לחיק משפחתם, "למשפחותם לבית אבותם", ועד — "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך"²⁵⁸.

ובכן: הסיבה לכל ה"קשיים" שישנם בין אבות ובנים (ככל השמות ה"יפים" או "אינם יפים" ... שניתנו על זה בשפת המדינה) היא — בגלל שגם כאשר נתנו חינוך טוב, חסרה ההדגשה שצריך להסביר ש"כבד את אביך ואת אמך"²⁵⁹ וכן "ושננתם לבניך"²⁶⁰ אינם בבחי' "גזירה גזרתי וחוקה חקקתי", או ענין ששכרו יהי' לאחרי מאה ועשרים שנה, בעולם הבא, אלא ע"י "ושננתם לבניך" ו"כבד את אביך ואת אמך" נעשית ע"פ הלכה מציאות חדשה — מציאות של משפחה, שאז ניתוסף אצל האב חשיבות גדולה ביותר מכמו שהי' בתור מציאות בפ"ע מבני ביתו, ועד"ז בנוגע להאם, ובנוגע ליחס של הבן ובת לאביהם ואמם.

לט. וא' העצות בזה — שגם בלאה"כ הרי זה דבר גדול — שביום הש"ק יהיו כולם ביחד:

בדרך כלל, הנה מצד הנהגת העולם, יש ענינים שמבלבלים לאחדות של בני המשפחה, שכן, הענינים שבהם עוסק האב, אינם אותם ענינים שבהם עוסקה האם, או הבן והבת — כפי שהמצב הוא בדרך הטבע, ויש לזה גם יסוד בשולחן-ערוך.

ולכן, יש להשתדל שהחל מערב שבת לפנות ערב, ועאכו"כ בליל שבת, שאז עורכים סעודה הראוי' לשמה, סעודת שבת — יתאספו ביחד כולם, האב והאם עם הבנים והבנות, באותו חדר ועל אותו שולחן, וישתדלו שהדיבור ביניהם יהי' באופן המתאים ושייך לענין השבת.

וכאשר יתנהגו כך ביום השבת, שאז אין ענינים מפרידים של "עובדין דחול", כך שנקל יותר שיהי' צירוף וחיבור ודביקות כל בני המשפחה ביחד בתור מציאות אחת — אזי תהי' "משפחה בריאה" ביום השבת, ועי"ז תהי' "משפחה בריאה" גם במשך כל ימי השבוע שלאח"ז, כי, הענינים המצרפים ומחברים כולם יחד (ביום השבת, ובפרט בסעודת שבת), יכריעו ויתגברו על החילוקים שישנם בין האב והבן והאם לבת ("כאמה כבתה"²⁶⁰) בנוגע להתעסקותם הפרטית, ועד שגם הפרטים עצמם יצטרפו כולם יחד באופן שכל פרט משלים ומוסיף את הפרט השני.

וכיון שאין ענין שנעשה מעצמו, ועאכו"כ כשישנו הרגל של כמה

(260) ע"פ לשון הכתוב — יחזקאל טז,

מד.

(258) האזינו לב, ז.

(259) יתרו כ, יב.

שנים להתנהג בדרך של העדר שימת-לב לגמרי לענין המשפחה — הנה עכ"פ מכאן ולהבא צריך לדעת שזהו ענין שדורש שימת לב, יגיעה והשתדלות פעם אחר פעם, ואז ישנה ההבטחה שכאשר "יגעת" אזי בודאי "ומצאת"²⁶¹.

מ. ובהמשך להמדובר²⁶² אודות התפקיד והאחריות והזכות המיוחדים שיש לנשים ובנות בישראל — יש להעיר, שהאחדות של כל בני הבית בתור "משפחה", תלוי כמעט לגמרי ב"עקרת הבית", שכן, אם אצלה יהי ענין זה בחלישות ח"ו, לא תועיל ההשתדלות בזה מצד שאר בני המשפחה, אלא דוקא היא זו שצריכה להכניס אצל כל בני הבית את החום והקירוב והלבביות לענין האחדות בתור "משפחה".

ולכן, הנה כאן המקום להעיר בנוגע לענין זה:

לאחרי שרואים את החורבן רח"ל שנעשה בחיי משפחה, שנאבדו כו"כ נפשות יקרות של הנוער בגלל שהי חסר בענין האחדות בתור "משפחה" — יש כאלו שחושבים ומשתדלים ע"ד האפשרות לנתק עוד יותר את האשה מתפקידה העיקרי בתור "עקרת הבית", ולהתמסר יותר לעסקנות ציבורית ב"טעמפל", רח"ל, ולנהל מלחמות שיצרפו אותה למנין ותקבל עלי' לתורה, או שיבחרו אותה להיות "גבאי" או "חזן" בבית-כנסת או "מורה-דרך" ("ראביי") בישראל וכיו"ב.

ובכן: זוהי עוד אחת התחבולות של הצד שכנגד, שלא להניח לאשה בישראל לחשוב ולהתבונן אודות האחריות החשובה ("לעבנס-וויכטיקע") שבה תלוי עתידו של כל עם ישראל — להבטיח את קיומה של משפחתה בתור "משפחה", כך, שהילדים לא יצטרכו לחפש חום במקום אחר כו'.

אשה בישראל צריכה להתמסר לתפקידה העיקרי בתור "עקרת הבית", ולהרגיש את האושר האמיתי והנצחי שבמילוי תפקידה בשלימות, באופן ש"עולמה תראה בחיי"²⁶³ — שתראה בפועל נחת אמיתי בפעולתה בקיום משפחתה, ולהראות דוגמא חי' לכל המשפחות שבסביבתה כיצד מתמסרת אשה בישראל לעיקר העיקרים — שיהי בית יהודי חם ולבבי, שעי"ז בונים משפחות בישראל שנעשים "בתי כהונה ומלכות".

(261) מגילה ו, ריש ע"ב.

(262) שיחת ש"פ בשלח ס"ו.. (לעיל ע' סע"א.

(263) ע"פ לשון חז"ל — ברכות יז, ...).

מא. ועוד ענין בזה — שעי"ז משחררים את האשה מהחיקוי והריצה אחר עמי הארץ, עובדי עבודה זרה:

מצינו דבר פלא בנוגע לעבודה-זרה, שנשים ובתולות היו עיקר המתעסקים בעריכת העבודות בבתי הבעל והאשרה וכו' (אלא שהיו גם אנשים שעסקו בזה).

והרי זה היפך לגמרי מכמו שהי' במשכן וביהמ"ק, שהעבודה היתה צריכה להיות ע"י אנשים דוקא.

והטעם בזה — לא בגלל שהנשים הם פחותות במדרגה, אלא אדרבה:

ובהקדים מ"ש²⁶⁵ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ודרשו חז"ל²⁶⁶ "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל".

ולכאורה: ענין השראת השכינה במשכן ומקדש — הי' צריך להיות נכתב בפירוש ובגלוי, וברמז — השראת השכינה בתוך כל אחד ואחד מישראל; ובפועל — הרי זה להיפך: בגלוי נאמר בפסוק "ושכנתי בתוכם" (בתוך כל אחד ואחד), אלא שהעצה בשביל לפעול הענין ד"ושכנתי בתוכם" היא — "ועשו לי מקדש", שעי"ז יהי' הענין ד"ושכנתי בתוכם".

היכן הוא הענין ד"ושכנתי בתוכם"?

ובכן: בביהמ"ק — נמצא יהודי רק ביום, משא"כ בלילה ששערי המקדש ננעלין²⁶⁷. ואפילו ביום — ישנם כמה תנאים בנוגע לכניסה לביהמ"ק, ובכללות — כמ"ש²⁶⁸ "הוקר רגלך מבית רעך", והיינו, שאין ללכת לביהמ"ק ללא סיבה מיוחדת, כי אם לשם השתחוה, הקרבת קרבן וכו', ולאחרי כל הזהירות בנוגע להכנה ע"י טהרה. ואפילו אז, יש מקומות שמותר להכנס ויש מקומות שאסור להכנס, ככל פרטי הדברים בנוגע לדרגות הקדושה בביהמ"ק, כפי שנחלקו ע"י מחיצות של פרוכות וחומות.

ואילו הענין ד"ושכנתי בתוכם" — הרי זה שייך אצל האב והאם הבנים והבנות, כאמור לעיל שהם מציאות אחת של משפחה; ודוקא שם

266) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

267) ראה ריש תמיד; מדות ספ"א, ובפיהמ"ש להרמב"ם.

268) משלי כה, יז. וראה חגיגה ז, א.

264) ראה גם מלכים-ב כג, ז ובמפרשים שם. ירמ' מד, טו ואילך. יחזקאל ח, יד ובמפרשים שם. רמב"ן האזינו לב, יט. ועוד.

265) תרומה כה, ח.

מודגשת החשיבות והאחריות של "עקרת הבית", ובאופן ש"כל כבודה בת מלך פנימה"²⁶⁹ — בביתה דוקא.

ועד שמציאותו של הכה"ג בביהמ"ק תלוי' בהנהגת האשה באופן ד"כבודה בת מלך פנימה", כפי שמצינו בנוגע לקמחית שע"י הנהגתה זכתה שהיו לה שבעה בנים וכולן שמשו בכהונה גדולה²⁷⁰, וככל סיפורי התורה מהוה גם סיפור זה הוראה בנוגע לענין ד"ושכנתי בתוכם", כי גם עכשיו, ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו" וחרב בית מקדשנו, ישנם כל הענינים ברוחניות בשלימותם.

מב. ובנוגע לפועל — כאמור לעיל שהדרך הקלה ביותר היא להתחיל לאסוף את המשפחה ביחד החל מליל שבת, "מעלי שבתא", ולאח"ז ינהיגו זאת לאט לאט גם במשך ימי השבוע, ועיקר התפקיד עיקר האחריות ועיקר הזכות בזה — על נשי ובנות ישראל.

ודוקא ע"י ההנהגה באופן כזה נעשה בדוגמת מ"ש בפרשת בשלח, שמיד כאשר "אז ישיר משה ובני ישראל"²⁷¹ — אזי "ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחרי' גו' ותען להם מרים וגו'"²⁷².

וכך יעמידו אנשים ונשים ובנים ובנות לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

* * *

הוספה

[שלהי חשון, היתשי"א]

הרה"ח הווי"ח אי"א וכו'
מו"ה שלמה חיים שי' שד"ר

שלום וברכה!

הפניי שלו נתקבלו, ואקראם בליינ על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.
בער"ח כסלו הבע"ל.

וצדיקא דאתפטר, דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, בטח יתן ברכתו
והשי"ת ימלא ברכתו בגשמיות וברוחניות.

... בברכה לשמוע דברי הנשיאים. וזה גופא — כלי לקבלת ברכותיהם

על מילואם

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של המל"ח. נדפסה בספר "המשפיע ר' שלמה
חיים קסלמן" ח"ב ע' 895 ואילך.

מו"ה שלמה חיים שי' שד"ר: קסלמן. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתטז,
ובהנסמן בהערות שם.

וצדיקא דאתפטר... יתיר מבחיוהי: זח"ג עא, ב. הובא ונתבאר בתניא אגה"ק סז"ך וביאורו.

ב

ב"ה. יג' שבט תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' דוב יהודא שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ממחרת יום ההילולא של כ"ק מוי"ח אדמו"ר
זוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ותנוח דעתו כאשר הניח את דעתי בכתיבתו אשר
במוצש"ק ההילולא התועדו ונדברו יראי ה' איש אל רעהו. ובודאי שיקוים
סיומא דקרא — וישמע ה' וגו',

ויהי רצון שמיום ההילולא זה, תתרבה עוד יותר ההצלחה בהמוסדות של
בעל ההילולא ואלו שנתיסדו לאחרי זה מתאים להוראותיו ולרוחו וכונתו,
ובתוכם גם המוסד החדש אשר במחנם הטי', בהנהלתו של בנו הרה"ג ווי"ח אי"א
בעל מדות (ובמשך הזמן תקוטי שגם — רב פעלים) דוד שליט"א. וכת"ר וזוגתו
הרבנית תי' וכל הנוטלים חלק בהנ"ל, בתוך כל עסקני מוסדות בעל ההילולא,
יתברכו ברוב טוב בהמצטרך להם ולב"ב שיחיו.

המצפה לבשו"ט בהנ"ל, ובפרט לאחרי ההתראות שהי' כאן עם האורחים
מטרנטה — שבודאי מסרו עד"ז גם לכת"ר שי

מ. שניאורסאהן

ב

נדפסה ב"לקט אגרות קודש — מאוצר הכתבים של הגרד"י שחט ז"ל" (תשורה לרגל סיום
הכנסת ס"ת לשיבת אור אלחנן חב"ד — לאַס אַנדזשעלעס, וא"ו תשרי תשס"ז) ע' לד.
מוה' דוב יהודא: שחט, טרנטה. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ד אגרת ד'תתקסח; חכ"ח
אגרת י'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

ונדברו יראי ה' .. סיומא דקרא — וישמע ה' וגו': מלאכי ג, טז.
המוסד החדש אשר במחנם הטי': ת"ת בית יוסף — ישיבת ליובאוויטש*. וראה אג"ק ח"ד
אגרת ה'לו. ה'קפט. ועוד.

בהנהלתו של בנו הרה"ג .. דוד: ראה גם אגרת אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'שכו.
ובפרט לאחרי ההתראות שהי' כאן עם האורחים מטרנטה: בעת התועדות יו"ד שבט — ראה
ת"מ התועדות ח"ט (תשי"ז ח"ב) ע' 29.

(* ב"ש לשלילת היחס וראשי פרקים מתולדות בית רבינו" ("היום יום" בתחלתו) — שנת תשי"ז:
"מייסד ישיבת ליובאוויטש בעיר טאַראַנטאַ קאַנאַדאַ".

ג

ב"ה, ח' שבט, ה'תשכ"ה
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ד.ל. מעקלער ש"י

שלום וברכה!

עס פרייט מיר אייך מיטצוטיילן, אַז דער צווייטער באַנד פון די **זכרונות** פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע איז שוין אַרויס פון דרוק. און וויסנדיק די מי און צוגעטראַגנקייט וואָס איר האָט אַריינגעלעגט אין דער איבערזעצונג און רעדאַקציע פון די **זכרונות**, וועט די דאַזיקע געשעעניש אייך דערפרייען ניט ווייניקער ווי אונז. און צוזאַמען מיט אונז וועלן זיך זיכער פרייען פילע און פילע ליינער וועלכע וועלן אין די **זכרונות** געפינען אַ וועג-ווייזער אין טאַג-טעגלעכן לעבן, וואָס איז אַזוי נויטיק און אַקטועל אין אונזער פאַרטומלטער צייט;

אַ צייט, ווען עס האָבן זיך געשטאַרקט די כוחות פון די וועלכע פאַרווישן די גרענעצן צווישן גוט און ניט-גוט, און צווישן אידיש און ניט-אידיש, ביז צום פולשטענדיקן פאַרטוישן פון די ווערטן, ווי דער נביא באַקלאַגט זיך: הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר (ישעי' ה:כ).

און אויב אַלעמאָל האָט מען געדאַרפט אַנקומען צום "שאל אביך ויגדך" — און דאָס איז נאָך אויך ניט געווען גענוג, נאָר מען האָט זיך געדאַרפט לערנען פון פריערדיקע דורות — "זקניך ויאמרו לך", איז דאָס היינט נאָך לעבנסוויכטיקער. וואָס דאָס איז זיכער געווען איינע פון די כוונות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע וועלכע האָבן אים באַוועגט אַרויסצוגעבן די **זכרונות** ימי קדם, זיי זאָלן דינען אַלס אַפּלערנונג און אינספּיראַציע פאַר אונזער צייט.

בכבוד ובברכה.

ג

מר ד.ל. מעקלער: המתרגם ומכין לדפוס של "ספר הזכרונות" אשר לכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע (ח"א — יב"ג תמוז ה'תש"ז; ח"ב — עש"ק ר"ח טבת ה'תשכ"ה). אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ה אגרת איתמו (ושם), ע"ד הבשורה טובה שניגש לקיים את שהבטיח לכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע ברבר הכנת ההמשך של ספר הזכרונות לדפוס), ובהנסמן בהערות שם. דער צווייטער באַנד פון די זכרונות .. אַרויס פון דרוק: ראה גם אג"ק חכ"ג אגרת ח'תתקל (בשולי האגרת). תו"מ התועדויות חמ"ב (תשכ"ה ח"ב) ע' 159 ואילך. "שאל אביך ויגדך" .. "זקניך ויאמרו לך": האזינו לב, ז.

[תרגום חפשי]

נעים לי לחלק עמו [את הבשורה] אשר הכרך השני של **זכרונות** כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע כבר יצא מן הדפוס. ובידעי את היגיעה ואת המסירות שהוא הכניס בתרגום ועריכת ה**זכרונות**, ישמח אותו מאורע זה לא פחות מאותנו. ויחד אתנו בודאי ישמחו הרבה הרבה קוראים אשר ימצאו ב**זכרונות** אלה מורה־דרך בחיי היום־יום, דבר כה נחוץ ואקטואלי בתקופה המבולבלת שלנו;

תקופה שבה התחזקו כוחותיהם של אלו המטשטשים את הגבולות בין טוב ללא־טוב, בין יהודי ללא־יהודי, עד להחלפה מלאה של הערכים, כפי שמתלונן הנביא: הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר (ישעי' ה:כ). ואם תמיד היו זקוקים ל"שאל אביך ויגדך" – וגם זה לא הספיק, אלא הי' צורך ללמוד גם מדורות קודמים – "זקניך ויאמרו לך", הרי הדבר כיום עוד יותר חיוני. וזו בטח היתה אחת מהכוונות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שהניעו אותו להוציא **זכרונות** ימי קדם, שישמשו כהוראות והשראה עבור תקופתנו.
בכבוד ובברכה.

ד

ב"ה, ז' אדי"ש תשי"א
ברוקלין.

התמים מו"ה שלום בער שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ד' אדי"ש המודיע שהי' לו הסכמה מכ"ק מו"ח אדמו"ר לנסוע ללמוד בישיבת תומכי תמימים ליובאָוויטש דפה, ושואל דעתי: הרי כיוון שהורה לו כ"ק מו"ח אדמו"ר יעשה כן, ויהי' להצלחה לפניו בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה בתורה ויר"ש

מ. שניאורסאהן

ד

מצילום האגרת.
התמים מו"ה שלום בער: פאָריז.

לזכרון

הרבנית הצדקנית מרת **רבקה** זי"ע נבג"מ
במלאות מאה שנה להסתלקותה
יו"ד שבט תרד"ע – תשע"ד

ולזכות

הילדה **רבקה** שתחי'
לרגל הכנסה לעול המצוות
ח' שבט, ה'תשע"ד
ולזכות אחי' ואחיותי' שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

דוד בן **רחל** וזוגתו מרת **חנה בלומא** בת **גיסא בריינא**

ולזכות זקניהם שיחיו

הרה"ג הרה"ח ר' **יקותיאל** וזוגתו מרת **רחל** שיחיו **פרקש**

הרה"ג הרה"ת ר' **אברהם מענדל** וזוגתו מרת **גיסא בריינא** שיחיו **פרידלאַנד**